

“ ...

Uygulamada 5275 sayılı Kanunun 49/2 maddesine dayanılarak disiplin soruşturması aşamasında hükümlüler hakkında tedbiren kapalı ceza infaz kurumuna iade kararları alınmaktadır. Bu suretle tedbiren kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilen hükümlülerin cezanın infazına kadar kapalı kurumda geçen sürelerinin, alınacak olan disiplin cezasının kaldırılma süresinden disiplin cezasının kaldırılması halinde bu sürelerin açık ceza infaz kurumunda geçmiş olarak sayılacağına dair bir kanun veya yönetmelik hükmü de mevcut değildir. Hal böyle olunca, tedbiren kapalı ceza infaz kurumuna iade kararları hükümlülerin koşullu salıverilme tarihlerinin uzamasına, açık ceza infaz kurumunda bulunma sürelerinin azalmasına neden olmaktadır. Özellikle, şikayet incelemesi sonucu haklarında verilen disiplin cezasının kaldırılmasına karar verilen hükümlüler telafisi imkansız zararlara uğrayabilmektedir.

Söz konusu kanun maddesinde uygulanacak tedbirlerin türü, uygulanma yöntemi ve sınırı hiç bir şekilde belirtilmediği gibi, bu tedbirlerin hatalı ve aşın uygulanmasına yönelik herhangi bir hukuki güvence de getirilmemiştir.

Anayasanın 2 nci maddesine göre; Türkiye Cumhuriyeti insan haklarına saygılı bir hukuk Devletidir. 19 uncu maddesine göre; “Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.” Yine Anayasanın 38 inci maddesine göre; “Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur. Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz. İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran müeyyide uygulayamaz.”

Anayasa Mahkemesinin ...başvurusuna (06.10.2015 tarih, 2013/749) ilişkin kararında da belirtildiği üzere; hükümlü ve tutuklular, Anayasa ve Sözleşme’nin ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptirler (... ve diğerleri, B. No: 2013/583, 10/12/2014, § 65; Hirst/Birleşik Krallık (No. 2), B. No; 74025/01, 6/10/2005, § 69). Ancak cezaevinde bulunmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi cezaevinde güvenliğin ve düzenin korunmasına yönelik kabul edilebilir gerekliliklerin olması durumunda mahkûmların sahip olduğu haklara sınırlama getirilebilecektir. Hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması ölçütü anayasa hukukunda önemli bir yere sahiptir. Hak ya da Özgürlüğe bir müdahale söz konusu olduğunda öncelikle tespiti gereken husus, müdahaleye yetki veren bir kanun hükmünün yani müdahalenin hukuki bir temelini mevcut olup olmadığıdır (... B. No: 2013/2187, 19/12/2013, § 36). Hak ve özgürlüklerin ve bunlara yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların kanunla düzenlenmesi bu haklara ve özgürlüklere keyfi müdahaleyi engelleyen ve hukuk güvenliğini sağlayan demokratik hukuk devletinin en önemli unsurlarından biridir. Öte yandan anayasal haklara yönelik müdahalenin bir kanuna dayanması yeterli olmayıp bu kanunun belirlilik ve öngörülebilirlik gibi belli niteliklere sahip olması gerekir. Hukuki güvenlik ile belirlilik ilkeleri, hukuk devletinin önkoşullarındandır. Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi; hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Belirlilik ilkesi ise yasa! düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir. (AYM, E.2013/39, K.2013/65, 22/5/2013). Başvurucuya verilen disiplin cezasına esas 5275 sayılı Kanun’un 48. maddesinin (1) numaralı fıkrası, Kanun’un 37-46. maddelerinde yer almayan fiillerle ilgili olarak da disiplin cezasının uygulanabileceğini öngörmektedir. Bu bağlamda hangi fiillerin disiplin cezası gerektireceği, anılan fıkra da belirtilmemiştir, Hem kişiler hem de idare yönünden

Esas Sayısı : 2017/125

Karar Sayısı : 2017/100

belirsiz bir durum yaratan bu düzenlemenin hukuk güvenliğini sağlayacak nitelikte “öngörülebilir” ve Ceza İnfaz Kurumu idaresinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu nitelikte “belirli” bir durum yarattığı söylenemez. Dolayısıyla 5275 sayılı Kanun’un 48. maddesinin (1) numaralı fıkrası, bilgi ve kanaatlere ulaşma özgürlüğüne müdahale için kanunilik koşulunu karşılayabilecek yeterli ve kabul edilebilir bir düzenleme olarak değerlendirilemez. Kaldı ki Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu da 03.10.2013 tarihli ve E.2013/28, K.2013/106 sayılı kararında anılan düzenlemenin, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerini sağlamadığı gerekçesiyle Anayasa’nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğunu değerlendirilerek iptaline karar verilmiştir.

Bu bağlamda, 5275 sayılı Kanunun 49/2 maddesi de hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerini sağlamaktan uzak olup, bu maddenin uygulanması Anayasanın 2., 19 ve 38 nci maddeleri ile getirilen ilke ve güvencelere aykırı sonuçlara neden olmaktadır.

Bilindiği üzere; hukuk devleti genel çerçevedir. Devletin varlık sebebi, hukuk devleti fikrini gerçekleşmesi yönünde uygun alt yapıyı oluşturmaktır. Her ülke her gün, her işlem ve eylemiyle hukuk devleti olabilme ve hukuk devleti olarak kalabilme sınavı verir. Bu sürekli bir sınavdır. Hukuk devleti olmak; yaptığı işlemlerden, eylemlerden, aldığı kararlardan, çıkarttığı kanunlardan, insanlar arası ilişkiyi düzenleyen kültüründen yola çıkarak değerlendirilmesi gereken bir durumdur. Hukuk devleti olmak, hukuka dayalı olmaktır. Hukuk devleti olmak esaslı bir hukukileştirme fikrine dayanır. Her şeyi hukukileştirmektir. Hukuki ilişkinin her sübjektif boyutunu objektifi eşitmektir. Eşitlik ilkesinin hâkim olduğu bir alanı oluşturmaktır. Her kurumun hukuk devleti kapsamında bir rolü ve işlevi vardır. Yasama, çıkarttığı kanunlar dolayısıyla; Anayasa Mahkemesi, Yasamanın çıkarttığı kanunları değerlendirirken; Anayasa Koyucu, Anayasa hükümlerini düzenlerken; yargı, kararlarda bağımsız bir organ olmasına rağmen kararlarında hukuktan bağımsız olmamak suretiyle, hukuk devleti alanında kendilerine yüklenmiş misyonu yerine getirirler. Bu “kutsal görev”(misyon) hukuk devletini gerçekleştirmektir. Yasamanın misyonu, sadece düzenlediği alandaki ihtiyacı gidermek değildir. Yargının misyonu, sadece baktığı davada ki uyuşmazlığı gidermek değildir. Bunların misyonu, aynı zamanda hukuk devletini gerçekleştirmeye ve korumaya katkıda bulunmaktır. Hukuk devleti yansımasını yargı kararlarında, düzenlemelerde, eylem ve işlemlerde göstermektedir.

Bu itibarla, 5275 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin ikinci fıkrası ile Kurum idaresine Kanunda açıkça belirtilmeyen “diğer” tedbirleri alma konusunda tanınan kısıtlayıcı önlem alma yetkisi “öngörülebilirliği” ve “belirliliği” bulunmadığından ve hukuki güvenliği sağlamadığından Anayasaya ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırıdır. Söz konusu hüküm bu haliyle, hükümlülerin hukuki güvenliğini ve kişi hürriyetini tahdit eder mahiyettedir. Bu nedenle 5275 sayılı Kanunun “49/2 maddesinde yer alan düzenlemenin Anayasanın 2, 19 ve 38 inci maddelerini ihlal ettiği kanaatine varılarak aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM : Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1- 6216 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesi uyarınca, 5275 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin ikinci fıkrasının, Anayasanın 2 nci, 19 uncu ve 38 inci maddelerine aykırı görülmesi nedeniyle iptali talebiyle, ANAYASA MAHKEMESİ NEZDİNDE İTİRAZ YOLUNA BAŞVURULMASINA,

Esas Sayısı : 2017/125

Karar Sayısı : 2017/100

2- Anayasanın 152/1 maddesi gereğince Anaya Mahkemesince bir karar verilinceye kadar davanın geri bırakılmasına,

İşbu dosya hakkında karar verilebilmesi için 6216 sayılı Kanunun 40/5 maddesinde düzenlenen (5) aylık süre sonuna kadar beklenmesine, bu süre sonunda Anayasa Mahkemesi tarafından bir karar verilir ise, bu karara göre verilmez ise, yürürlükteki hükümlere göre karar verilerek davanın sonlandırılmasına,

3- Kararın hükümlüye tebliği için Kırklareli Açık Ceza İnfaz Kurumu'na gönderilmesine,

4- Karar aslının ve dosyanın onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine,

Dair karar, hükümlünün yokluğunda, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda verildi.”